

Comentariul poeziei Scrisoarea I scrisa de Mihai Eminescu - a doua parte

Ironia romantica se naste din contradictia dintre absolut si relativ, din constiinta relativitatii tuturor lucrurilor si presupune o detasare atat fata de obiect cat si fata de subiectul contemplator. Ironistul romantic rade de toti si de toate, chiar si de propria-i persoana pe care o considera neinsemnata in raport cu absolutul. Este o ironie care se intoarce asupra ei insisi, sub forma autoironiei, un badinaj superior, o gluma metafizica, in care se strecoara o nuanta de joc si gratuitate.

Ironistul romantic rade pe seama lucrurilor grave si se preface a lua in serios aspectele cele mai derizorii ale existentei. Calitatile devin defecte si defectele devin calitati. Asumaridu-si o deplina libertate spirituala, ironistul romantic se comporta asemenea unui Demiurg, care creeaza si desfiinteaza lumi. Friedrich Schlegel numea aceasta ironie o "bufonerie transcendentala". Eminescu stapaneste, ca nimeni altul, in Scrisoarea V, intregul mecanism al ironiei romantice.

Prima conditie a ironiei romantice este aceea de a privi lumea de la o mare altitudine filosofica. Ironistul romantic isi alege un punct cosmic, din care contempla amuzat, spectacolul lumii. Acest punct cosmic este la Eminescu, astrul nocturn, cu al carui elogiu incepe Scrisoara I. Poetii romantici s-au intrecut in metafore ale lunii. Nici unul, insa nu a reusit metafore si imagini mai fastuoase ale luminii selenare, ca Eminescu. Luna "stapan-a marii" este o metafora regala, pe care nici un poet n-a mai izbutit-o vreodata.

Despre imensitatea marilor si oceanelor s-a tot vorbit, dar despre "miscatoarea marilor singuratate" numai Eminescu putea sa glasuiasca surprinzand acea impresie de solitudine dinamica pe care o sugereaza contemplarea intinderilor nefarsite de ape. Sub lumina, plina de vraja si mister a lunii, natura isi dezvaluie si mai mult splendoarea Luna lumineaza nu numai pustiurile, codrii si izvoarele, tarmurile in florite, dar si cetatile si palatele, cu toata gama preocuparilor umane. Luna nu este numai "stapan-a marii", dar si stapana peste o alta "mare": cea a patimilor omenesti, asociatie pe care Eminescu o face in spiritul filosofiei indiene, de care era atat de patruns.

Din perspectiva lumii si a eternitatii, inegalitatile sociale se estompeaza pana la disparitie, astfel incat nu mai e nici o deosebire esentiala intre un "rege" si un "sarac": "Desi trepte osebite le-au iesit din urna sortii,/ Deopotriva-i stapaneste raza ta si geniul mortii". La aceleasi patimi sunt supusi toti muritorii, indiferent de pozitia sociala sau de calitatea lor intelectuala "La acelasi sir de patimi deopotriva fiind robi,// Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi".